

Alle tiders viking

Skoletjenesten

Indledning og lærervejledning

Dette hæfte er primært rettet mod sprogskolerelev, der er ved at lære det danske sprog, men måske ikke kender så meget til den danske historie. Med udgangspunkt i emnet vikinger vil vi forklare, hvordan danskerne bruger historien aktivt til alle tider. Samtidig vil vi tilbyde sprogundervisning og -træning på en anderledes måde.

Hvem var vikingerne, og hvorfor har de fået deres egen "tid" i den skandinaviske historie? Og hvorfor betyder vikingerne så meget for nutidens danskere? Hæftet prøver at give svar på disse spørgsmål, samtidig med at I kommer godt rundt i vikingernes verden.

Med billeder og tekst beskriver hæftet vikingetiden ved at fortælle om handlen, kulturmøderne og hverdagen i Danmark for 1000 år siden. Det vil også give et billede af, hvordan vi i dag bruger og misbruger fortiden.

Ud over teksten består materialet af en række arbejdsopgaver, som omhandler centrale begreber og lægger op til et mere frit og selvstændigt arbejde med teksten. Bagerst er der en ordliste med tilhørende billeder, der forklarer nye ord og begreber.

Tidslinie

622:	<i>Profeten Muhammed flytter fra Mekka til Medina.</i>
762:	<i>Bagdad grundlægges.</i>
Slut 700-tallet:	Første vikingeangreb.
793:	Angrebet på Lindisfarne-klostret i England. Regnes gerne for vikingetidens start.
800:	Den frankiske konge Karl den Store lader sig krone som kejser af paven i Rom.
Ca. 860:	Svenske vikinger begynder at rejse og handle i Rusland og Mellemøsten.
Ca. 860:	Vikingerne opdager Island.
885:	Vikinger overfalder Paris.
886:	England opdeles i danske og engelske områder.
911:	Normandiet i Frankrig gives til vikingerne.
922:	<i>Araberen Ibn Fadlan sendes på opdagelsesrejse af Kaliffen.</i>
Ca. 965:	Den danske konge Harald Blåtand døbes. Danmark kristnes efterfølgende.
986:	Erik den Røde koloniserer Grønland.
Ca. 1000:	Vikinger opdager Amerika.
1066:	Stort norsk vikingeangreb på England fejler. Regnes for vikingetidens afslutning.
1066:	Slaget ved Hastings, hvor Vilhelm Erobreren af Normandiet erobrer England.
Slut 1000-tallet:	Vikingetidens afslutning.
1098-99:	<i>Det første korstog.</i>

Et overblik over vikingerne og deres tid

Vikingetiden varer cirka fra 750-1050 i Danmark og omkring 50 år mere i Norge og Sverige. Dette hæfte kommer mest til at handle om Danmark. På side 2 er der en tidslinie over vikingetiden og på side 4 et kort, der viser, hvor vikingerne sejlede hen for at handle, plyndre eller bo.

Vikingerne kom fra Danmark og det sydlige Norge og Sverige. I dag bruger man ordet "vikinger" om alle de mennesker, som boede der i vikingetiden eller rejste ud for at bo i andre lande. Hvad "viking" betyder, ved man ikke rigtigt. Hvad de kaldte sig selv dengang, ved man heller ikke. Men det var det samme folk med samme religion, kultur og næsten samme sprog, som boede i alle tre lande. I begyndelsen af vikingetiden var Skandinavien mange små kongeriger eller høvdingedømmer. Mod slutningen af vikingetiden bestod Skandinavien af tre store lande: Danmark, Norge og Sverige.

Tegning: Vikingeskibsmuseet.

I dag tror de fleste, at vikingerne var meget krigeriske og barbariske. Det er ikke helt rigtigt. Mange rejste ud for at plyndre eller kæmpe som enten lejesoldater eller i kongens hær. Men de fleste tog ud for at handle eller bo i andre lande. Den største gruppe vikinger rejste nok aldrig længere væk fra deres landsby end til den nærmeste markedsplads.

Vikingerne boede i huse i små landsbyer eller på gårde, der lå alene. Man byggede mest af træ. Der var kun få byer i Danmark, og ingen af dem havde mere end

tusind indbyggere. Men der kom mange til byerne, når der var marked. Blandt disse byer var Roskilde, Århus, Ribe og Odense. Hedeby, som lå i Nordtyskland, var nok den største danske vikingeby, men også svenske Lund var en stor og vigtig dansk by.

Det er blevet populært at dyrke vikingernes kamp teknikker. Der findes vikingegrupper, som bruger meget tid på at genskabe kampscener og lave opvisninger for publikum. Foto: Werner Karrasch.

I de større byer som Hedeby og Roskilde kunne der være en hektisk aktivitet. Her er det slagteren, der er i gang med sit arbejde.

Tegning: Flemming Bau.

Vores viden om vikingetiden skyldes især to kilder:

Fakta

1. De arkæologiske fund. De kan fortælle en masse om husene, skibene, redskaberne, våbnene osv. Udgravninger af gravpladser og gravhøje kan fortælle om, hvordan vikingerne så ud, hvad de spiste, og hvad de fejlede af sygdomme.
2. De skriftlige historier. Det blev ofte skrevet ned, når vikingerne plyndrede en kirke, et kloster eller en større by i udlandet. De kristne munke, der kom til Norden, skrev gerne vikingeres myter og historier ned og bevarede dem på den måde til eftertiden.

Tegnerens bud på, hvordan det kunne have set ud i vikingelandsbyen Vorbasse i Jylland. Tegning: Flemming Bau.

I dag ser vi vand som noget, der adskiller og f.eks. danner landegrænser. Tidligere var det nærmest modsat. Gennem hele forhistorien udvekslede man idéer og varer langt hurtigere langs floderne og via havet end over land. Det var derfor næppe ukendt for vikingerne, at man kunne sejle ad floderne helt til Sortehavet og Konstantinopel.

Fakta

Tegning: Vikingeskibsmuseet.

Hvordan så de ud?

Man ved meget om vikingerne som mennesker pga. de mange fund af skeletter og genstande.

Skeletterne viser, at vikingerne i gennemsnit var 8-10 cm lavere, end vi er i dag. De blev sjældent mere end 40-50 år gamle. Slidgigt var almindeligt, og mange havde slidte eller manglende tænder. Huller i tænderne var til gengæld ualmindeligt pga. manglen på sukker. Kun få skeletter har spor af vold.

Man kender desværre stort set kun de riges tøj, fordi der var bedre bevaringsforhold i de riges grave. Der var også råd til gravgaver. Tøjet kunne være kjoler, kofter, bukser og kapper af uld eller hør. Sko og støvler samt "regntøj" blev lavet af læder. De rige vikinger farvede tøjet i stærke farver. Den blå farve blev fremstillet af en plante, som vikingerne kaldte "ynde bandas". Det betyder "blomsten eller skønheden fra Bagdad". I virkeligheden var det indigo fra Indien. Men vikingerne købte den måske af handelsmænd fra Mellemøsten.

Man pyntede sig med brocher, armbånd, halskæder og halsringe. Kvinderne gik ofte med et nøglesmykke i bæltet; det viste, at man var husfrue.

Den arabiske forfatter og opdagelsesrejsende Ibn Fadlan fandt vikingerne urene:

Boligen var den nære fysiske ramme om livet. Midterrummet med vægbænke og et forhøjet ildsted var kombineret køkken- og opholdsrum. Tegning: Flemming Bau.

"De er de mest beskidte af Allahs skabninger. De vasker sig hverken efter at have skidt, tisset eller efter seksuelt samkvem, og de vasker ikke hænder efter at have spist. De er sandelig vildfarne æsler...". Han fortæller også, at de vaskede sig hver morgen. Men alle brugte det samme vand i det samme fad.

Til gengæld havde vikingerne succes hos de engelske kvinder. Mændene tog bad om lørdagen, redte og barberede sig og var smukt klædt. Med engelske øjne var de måske endda en smule pyntede. Ifølge den spanske araber At-Tartuschi, der var i Hedeby i 900-tallet, brugte både kvinder og mænd øjensminke.

I hvert fald er der talrige fund af øreskeer (til ørevoks), pincetter og kamme, og på tænderne kan man se, at de har brugt tandstikker.

Mænd og kvinder var forholdsvis lige. Kvinder kunne arve og eje jord. Ved skilsmisse tog kvinderne deres medgift og jord med sig. At slå uønskede nyfødte ihjel var lovligt, ligesom slaveri. En slave skulle ofte følge sin herre i døden. På den måde fik rigmanden en tjener med i livet efter døden.

De fleste tror, at vikingerne havde horn i deres hjelme. En sådan hjelm er bare aldrig fundet, og man tror, idéen stammer fra nogle gamle billeder af vikingerne.

Fakta

Der er ikke bevaret hele stykker tøj, men kun stofrester fra vikingetiden. Rige kvinder havde en underkjole, en selekjole og en kappe. Rige mænd var klædt i uldne bukser, kofte og en kappe med pelsfor. Foto: Werner Karrasch.

Torshamre er fundet i hele Skandinavien, på de Britiske Øer mod vest og i Rusland mod øst.

Foto: Werner Karrasch.

Vikingernes religion: Hedninge ...

Vikingerne troede først på en række forskellige guder og gudinder. Man kalder det for asatroen. I slutningen af vikingetiden blev vikingerne kristne.

Der var mange guder. I historierne var guderne meget ligesom mennesker. De snød og bedrog hinanden, sloges og elskede, horede og myrdede.

Odin, gudernes konge, havde kun ét øje, men kunne alligevel se alt. Han var gud for blandt andet krig, magi, visdom og runerne (vikingernes bogstaver).

Thor var krigsgud og frugtbarhedsgud. Hans kendetegn var en hammer, som han brugte i kamp. Når han kørte hen over himlen i sin magiske vogn, tordnede og lynede det. På den måde skaffede han regn til bønderne. Thor var den mest populære

gud, og mange vikinger brugte en lille Thorshammer som smykke eller amulet.

Når en mand døde i kamp, kom han til Odins hal, Valhalla. Der levede han som i paradiset indtil den dag, Ragnarok kom. Det var en stor krig, hvor alle de døde krigere skulle kæmpe sammen med guderne mod jætterne. Jætterne var onde og havde næsten lige så meget magt som guderne.

Kvinder, børn og mænd, der ikke døde i krig, kom ned til dødsriget Hel. Der var der koldt og gråt, en slags helvede.

Man ofrede til guderne, når man ville have krigslykke, sejlykke eller anden form for held. Man byggede ikke kirker eller helligdomme, men dyrkede guderne i naturen og i gårdens hal, en stor bygning med et festrum.

Runer blev brugt i vikingetiden. Nedenunder står de latinske bogstaver, som man bruger i dag.

Tegning: Morten Ravn.

... og kristne

Efterhånden blev vikingerne kristne. De hørte om kristendommen i udlandet eller hos munkene, der prøvede at udbrede kristendommen i Skandinavien. Det var almindeligt, at vikingerne blev døbt, når de var på handelsrejse. Ellers ville de kristne handelsmænd ikke handle med dem.

Den danske konge Harald Blåtand blev kristen og døbt ca. 965, og langsomt blev resten af den danske befolkning også kristen.

Kristendommen betød ikke kun en ny religion. Man fik nye navne og ord i sproget, et latinsk alfabet, stenbygninger (kirker), en kristen kalender og meget mere. Det var nu nemmere for Skandinaviens konger at deltage i det politiske liv i Europa. Og som noget nyt kunne munkene hjælpe med at skrive love og regler, fordi de kunne skrive og læse latin. Det var vigtige årsager til vikingetidens afslutning.

Fakta

Ved Moesgaard Museum i Århus er der opført en rekonstruktion af en trækirke fra slutningen af vikingetiden. Foto: Moesgaard Museum.

Denne plade viser munken Poppo, der døber Kong Harald Blåtand i 965. Foto: Nationalmuseet.

Handel og nye idéer

På flere af mønterne kan man se arabiske tegn. Mønterne vidner om vikingernes møde med den arabiske verden.

Foto: Werner Karrasch.

Det er højst sandsynligt en viking, der har ridset runer i kirken Hagia Sofia i Istanbul.

Vikingernes møde med Konstantinopel. Byen, vi i dag kalder for Istanbul.

Tegning: Flemming Bau.

Vikingerne var ikke kun røvere og pirater. Handel var meget vigtigt, især handelen med Mellemøsten. Når vikingerne plyndrede, handlede og bosatte sig i det fremmede, påvirkede de ikke kun de nye steder. Vikingerne tog også masser af idéer med sig hjem. Det kunne være bedre våben og redskaber, nye planter, nye teknikker, kultur og religion.

Vikingerne bosatte sig i stort tal langs floderne i Østeuropa, især ved Volga. Handelsvejene i Middelhavet var farlige. De mellemøstlige varer kunne i stedet transporteres ad de østeuropæiske floder til Vesteuropa. Vesteuropæiske og nordiske varer kom den modsatte vej. Vikingerne kunne udnytte dette som købmænd, toldere og sørøvere.

Den rige arabiske handel var noget af det vigtigste i vikingetiden. Størstedelen af det vikingetidssølv, man finder i den danske muld, er faktisk arabiske mønter. Arabiske handelsvarer kunne være krydderier, silke og anden klæde, tøjfarve og smykker.

De skandinaviske varer kunne være rav, pels og skind, slaver og elfenben fra hvalros og narhval.

Det hændte dog, at vikingerne plyndrede i Østen, f.eks. ved Sortehavet, eller de arbejdede som lejesoldater. Kejseren i Konstantinopel, som i dag hedder Istanbul, havde en livvagt, der bestod af vikinger.

Fra 921-23 var araberer Ahmad Ibn Fadlan udsendt som opdagelsesrejsende på Volga af Kaliffen. Her mødte han vikinger, og vi har heldigvis fået bevaret hans rejsebeskrivelser. De handler blandt andet om en rig høvding's begravelse og de sære hendske skikke, der hører til. En anden arabisk opdagelsesrejsende eller købmænd nåede helt til Hedeby – en stor dansk handelsby, der nu ligger i Nordtyskland.

Sådan kunne det have foregået, da den rige høvding blev begravet.

Tegning: Flemming Bau.

Den største handelsby i vikingetiden var Hedeby i Slesvig. Her ses et udsnit af havnelivet i den imponerende handelsby. Tegning: Flemming Bau.

Vikingernes skibe

Uden vikingeskibene havde der ikke været en vikingetid.

Vikingerne var rigtigt gode skibsbyggere. Uden de store skibe kunne vikingerne ikke transportere så mange handelsvarer rundt i hele Europa. Og uden krigsskibene kunne man ikke tage på togter helt til Spanien, Italien og Konstantinopel.

Alle vikingeskibene havde ét stort firkanteret sejl og én mast. Man kunne også ro skibene – på nær de største handelsskibe.

Krigsskibene kunne ikke klare det åbne hav i hårdt vejr. Men de kunne sagtens sejle rundt langs Europas kyster. Det største krigsskib, man kender til i dag, var næsten 40 meter. Det kunne transportere 100 soldater. De fleste skibe var dog noget mindre.

Krigsskibenes flade køl gjorde det nemmere at sejle op ad floderne, og man kunne sejle skibet op på en flad sandstrand i stedet for at finde en naturlig havn. Det var en stor fordel ved overraskelsesangreb.

Det flotte langskib er det nyeste skib i Vikingeskibsmuseets samling. I vikingetiden ville en konge eller høvding have ejet skibet.

Foto: Werner Karrasch.

De store havgående handelsskibe var også gode til opdagelsesrejser i Nordatlanten. Vikingerne bosatte sig på Orkneyøerne, Shetlandsøerne, Færøerne, Island og Grønland. Her boede der ikke vikinger i forvejen.

En del rejste ud i verden, fordi de var politiske eller religiøse flygtninge. Det var stormænd, som måtte flygte fra den norske konge, eller hedninge, der ikke ville være kristne.

Vikingerne opdagede også Nordamerika, nærmere bestemt den canadiske østkyst. Man boede der ikke, men hentede f.eks. træ dér. Det manglede man i Grønland.

Rundt omkring i Skandinavien har man fundet gamle vikingeskibe i gravhøje eller på havets bund. Et af de største fund blev gjort i Roskilde Fjord i 1962. De fem skibe er nu udstillet på Vikingskibsmuseet.

Her har man også bygget kopier af skibene. Kopierne kan bruges til at lære endnu mere om vikingernes sejlkunst, skibe, sejl og tovværk.

Fakta

Grønland blev opdaget af stormanden Erik den Røde, som først måtte flygte fra Norge og så fra Island. Efter at have dræbt flere islændinge blev han dømt fredløs og flygtede derfor mod vest. Han havde hørt om søfolk, der havde set land dér. Han opdagede Grønland og prøvede derefter at lokke flere til at bosætte sig deroppe. Måske var det derfor, han kaldte det for "det grønne land". Mange vikinger rejste derop for at bo der. De sidste efterkommere af vikingerne på Grønland forsvandt i 1500-tallet.

På Newfoundland ligger den lille fiskerby L'Anse aux Meadows. Her er fundet sikre beviser på, at vikingerne har boet i Amerika.

Tegning: Flemming Bau.

Vikingskibsmuseet har bygget rekonstruktioner af alle museets vikingeskibe. På den måde kan vi lære mere om vikingernes bådebygning og sejlkunst.

Foto: Werner Karrasch.

Nationalromantikken

Tiden i Danmark for omkring 150 år siden kaldes for Nationalromantikken. Dengang så man tilbage på landets historie og brugte den for at finde stolthed og følelser for Danmark. Det var der brug for på den tid, for Danmark havde nemlig været i krig og tabt stort. Landet havde bl.a. mistet Norge. Nationalromantikerne var stolte af deres lands historie, men de valgte kun de dele, som de kunne lide. Netop i vikingetiden fandt de en periode, hvor Danmark havde magt. Tanken om de stærke vikinger var god for danskernes nationalforståelse i en tid, hvor Danmark ikke var så stærk. Derfor blev interessen for den danske fortid større.

Vikingetiden blev brugt på mange forskellige måder. Det første danske lokomotiv blev f.eks. kaldt Odin. På Nørrebro i København har et helt kvarter fået gadenavne fra den nordiske mytologi, f.eks. Odinsgade og Thorsgade. Man prøvede også at bygge i "nordisk" stil i arkitekturen. F.eks. blev Østerport Station i København bygget i denne stil.

Nationalromantikeren Oehlenschläger skrev Danmarks „uofficielle“ nationalsang i 1823. I sangen er der mange ord om vikingetiden og den nordiske mytologi – flere end om kristendommen.

Fakta

Jellingestenen kaldes for Danmarks Dåbsattest og blev sat af Kong Harald Blåtand.

Foto: Werner Karrasch.

Vikingsymbolens udvikling

I dag er der flere opfattelser af vikingerne. Ét billede er af den blodtørstige kriger. Han plyndrede og voldtog, og han åd og drak hele tiden. Et andet billede er af den hyggelige og humoristiske viking. Danskerne opfatter vikingetiden som en meget vigtig periode i den danske historie, og den kaldes ofte for en „nordisk storhedstid“.

Før nationalromantikken vidste man ikke særligt meget om vikingerne. Derfor blev vikingerne malet som græske og romerske helte og heltinder fra antikken.

I 1800-tallet skulle vikingerne så se nordiske ud, og de arkæologiske fund blev brugt som inspiration.

På billederne havde vikingerne langt hår og skæg. De var lidt „vilde“, men også modige og stolte – det var jo danskernes „ædle“ forfædre.

„Balders død“, malet af C. W. Eckersberg, 1817. Balder er beskrevet som en god og retfærdig gud, der bliver dræbt af sin blinde broder Høder. Det er den snedige Loke, der har lokket ham til at gøre det. Kunstakademiet, København.

Viking anno 1875. Kunstneren Otto Bache har ønsket at vise vikingetiden som en periode med dramatik og handling. Han har også ønsket at vise vikingetidens mennesker som nordiske. Foto: Werner Karrasch.

Under 2. verdenskrig blev vikingerne og deres symboler igen brugt flittigt. Både af tyskerne og danskerne. De tyske nazister så vikingerne som forfædre til de nord-europæiske folk. Nazisterne syntes, at disse mennesker var mere værd end andre mennesker.

I Danmark prøvede man at få danskere ind i den tyske hær, blandt andet med plakater som "For Danmark! Mod Bolchevismen!". Omvendt brugte den dansk-nationalistiske del af modstandsbevægelsen også vikingesymbolet i kampen mod nazismen.

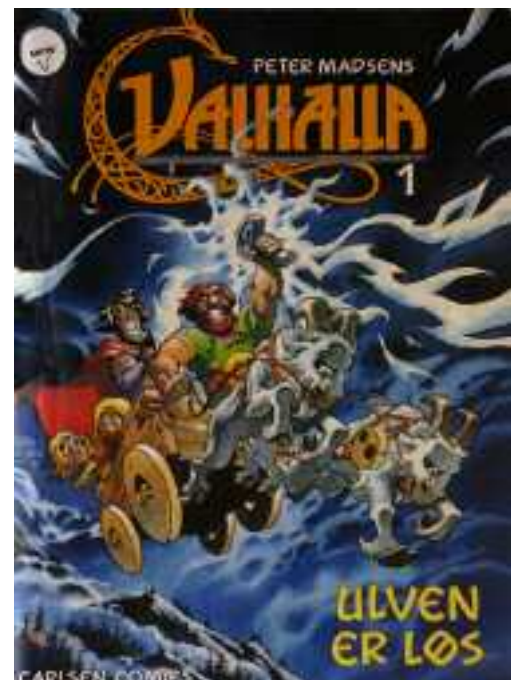
Efter 2. verdenskrig kom idéen om den „hyggelige“ viking, som nok er bedst kendt i dag. Figuren passer godt til den danske selvforståelse af den hyggelige, øldrikkende kolonihavedanser. Vikingefiguren blev nu også brugt i satire, f.eks. af politikere, og den blev almindelig i børnebøger. Tegneserien „Valhalla“ er blevet meget kendt – også som tegnefilm.

Postkortet er udgivet af Dansk Samling i 1940. Under 2. verdenskrig blev vikingerne et positivt symbol. Foto: Museet for Danmarks Frihedskamp.

En plakat fra 1944 udgivet af SS-Ersatzkommando Dänemark. For nazisterne var vikingerne historien om de nordiske folk, der drog ud i verden og vandt over andre racer. Foto: Museet for Danmarks Frihedskamp.

Den humoristiske gudeserie Valhalla om den nordiske mytologi begyndte at udkomme i 1979 og er blevet til Danmarks største tegneseriesucces. Foto: Werner Karrasch.

Vikingerne i dag

Mange ord og navne fra vikingetiden bruges stadig. I de sidste årtier har mange mennesker fået et nært forhold til vikingetiden.

Nogle af ugens dage har navn efter vikingernes guder. Onsdag betyder Odins dag, og torsdag er Tors dag. Mange steder har bevaret deres navn siden vikingetiden, f.eks. Odense, som betyder Odins vi (helligsted).

Det er meget almindeligt at gå med en torshammer om halsen som smykke, og mange får lavet tatoveringer i vikingestil. Interessen for den nordiske religion er også steget. Asatroen har fået godkendelse af kirkeministeriet som trossamfund og må således gifte folk. Børnenes julekalender på TV2 handlede i 2005 om de nordiske guder og har gjort interessen endnu større.

Ikke særligt mange danskere tror på de gamle guder. Men de kan lide historierne og symbolerne.

I det danske dagligsprog bruges vikingetiden også på mange måder. I TV-Avisen kan man høre om ”danske landmænd på togt i England”, fordi de har opkøbt meget landbrugsjord derovre. Når man siger om vikingerne, at de drog ”på togt”, betyder det, at de tog i krig. Det kan også være en historie om, at danske turister „hænger“ Mallorca – hvis der er ekstra mange danske turister på Mallorca.

En person, der bader i havet om vinteren eller drikker mange øl, kalder man ofte for en ”viking”.

Hvert år afholder Vikingskibsmuseet marked. Nogle folk kommer tættere på vikingerne ved at klæde sig ud i vikingetøj og leve som vikinger i nogle dage.

Den internationale viking

Også internationalt er vikingesymbolet kendt. Her er bare nogle få eksempler:

I Minnesota hedder football-holdet Vikings. Minnesota er netop en af de stater, hvor mange skandinaver rejste til for 100 år siden. 1. og 2. generationsindvandrere i USA byggede endda et vikingeskib, som de sejlede med på Michigansøen. Det var en måde at beholde sin identitet på i et fremmed land med et fremmed sprog.

Mange steder i Europa er sportshold opkaldt efter vikingerne. Wiens footballhold hedder f.eks. Chrysler Vikings – men der har aldrig været vikinger i Østrig.

Endelig kan nævnes NASA, USA's rumforskningsorganisation, der kaldte sin Mars-raket "Viking I". Måske i anerkendelse af vikingernes rygte for lange opdagelsesrejser.

Den kommercielle viking

Vikingesymbolet bruges også kommercielt. I Danmark sælges alt fra pølser, leverpostej og øl til regntøj, sko og legetøj på vikingesymboler og vikingeorde. Lego, det danske legetøjsfirma, har en serie med vikingefigurer.

Det samme har det tyske firma Playmobil. Begge firmaer sælger deres varer i hele verden.

Især den danske turistbranche har udnyttet vikingen. Der findes alle mulige souvenirs, der udnytter vikingesymbolet.

I dag er de fleste danskere/skandinaver nok lidt stolte over deres vikingeforfædre. De fleste skolebørn ved, at vikingerne opdagede Amerika før Columbus. Mærkeligt nok ved de fleste danske børn nok mere om de nordiske guder end om Jesus og kristendommen.

Ofte skal vikingen sælge det danske eller nordiske. Afhængigt af produktet kan vikingen så være stærk eller en mere hyggelig fyr.

Foto: Werner Karrasch.

Fakta

Hele verden har efterhånden hørt om vikingerne. For det meste forbinder man dog vikingerne med de moderne måder at bruge symbolet på, f.eks. i sport. De danske fodboldfans tager gerne en vikingehjelm af plastic på og klæder sig i rød-hvide farver, når der er fodboldkamp. Så ved alle, hvor de kommer fra.

De fleste tror, at vikingehjelmene havde horn. Det passer bare ikke. Idéen opstod, da man begyndte at male billeder af vikingerne, men ikke havde så meget viden. Så måtte kunstnerne selv opfinde vikingens udseende.

*Vikingeskibe kan også spises.
Foto: Haribo.*

Et vikingeskib fra Legos vikingeserie. Her er det de barske vikinger på plyndringstogt.

Foto: Lego.

©2006 The LEGO Group.

Arbejdsspørgsmål til integrationsmateriale

Idéer til arbejdsspørgsmål:

- **Hvordan så de ud?**
- **Vikingernes religion:**
Hvorfor tror I, at den nordiske mytologi og de nordiske guder er så populære i dag i Danmark?
- **Handel og nye idéer:**
Vikingerne importerede varer fra mange forskellige lande. Tegn ind på et kort, hvilke dele af verden vikingerne havde kontakt til.
- **Vikingernes skibe:**
Hvorfor rejste vikingerne til andre lande?
- **Vikingerne i dag:**
Find eksempler, der har referencer til vikingetiden, i dagens Danmark! (Nationalsang, fodboldfans, kommercielle produkter osv.)
- **Vikingsymbollets udvikling:**
Der er mange eksempler på misbrug af historiske symboler. Nazisterne anvendte også mange gamle symboler, som ikke var deres, i deres propaganda. Hvad er dette for et symbol? Har du set det i andre sammenhænge?

- **Nationalromantik:**
På billedet s. 6 vises en Torshammer fra vikingetiden. Torshammeren er et populært symbol i dag. Har du set nogle, som har et halssmykke med Torshammeren? Tal med hinanden om, hvorfor nogle mennesker bruger dette smykke i dag. Kender I andre symboler for vikingernes religion?
- **Vikingsymbolet:**
Findes der noget, som er typisk dansk? Skriv en ting ned, som I synes er typisk dansk – det kan være en ting, en tradition eller et begreb! Sammenlign og diskutér derefter jeres valg!
- **Politik:**
Kender du til eksempler, hvor man i dag bruger fortiden politisk? Måske ligesom Danmark gjorde med vikingerne under nationalromantikken.
- **Viden om vikingetiden:**
Hvordan kan vi i dag vide noget om vikingetiden? Og hvorfra har vi vores viden?
- **Besøg på Vikingskibsmuseet:**
Planlægning af turen:
Hvor ligger museet?
Hvordan kommer vi derhen? Busruter, priser, varighed af tur m.m.

Indsamling af information om museet:
Åbningstider og entré.
Museumsfaciliteter og regler for ophold på museet.

Ordliste

Anerkendelse: At få respekt for noget.

Antikken: Den tid, hvor Grækenland og Romerriget var store kulturer.

Blødtørstig: Være umenneskelig, f.eks. at kunne lide at slå ihjel.

Bosætte sig: At flytte til et sted og bo der.

Football: Kaldes også amerikansk fodbold. En voldsom sport.

Fredløs: At være uden rettigheder.

Hedensk: Ikke-kristen.

Helligdom: Et helligt sted. F.eks. en kirke, moske eller et helligt sted i naturen, som f.eks. en kilde.

Hvalros: Et stort havdyr, der lever i Nordatlanten.

Hør: En plante, man kan lave stof af.

Høvding: En mand, der bestemmer over et område eller en stor gruppe mennesker – en slags konge.

Høvdingedømme: Det område, en høvding bestemmer over.

Kofte: En lang trøje, der kan gå helt ned til knæene.

Kolonihave: En lille have, som folk, der bor i lejlighed, kan leje eller købe.

Lejesoldat: En soldat, der kæmper for penge.

Lokomotiv: Den maskine, der får et tog til at køre.

Muld: Et gammelt ord for jord.

Mytologi: Læren om guder og helte.

Narhval: En hval, der kan blive op til 5 meter lang. Den har en lang snoet stødtand.

Nordbo: En, der bor i Norden. Navn for vikingernes efterkommere på Grønland og Island.

Rav: Mineral, dannet af nåletræers harpiks for mange millioner år siden. Rav bruges til smykker.

Satire: F.eks. en tegning, historie eller skuespil, der gør grin med noget.

Slidgigt: Smertefuld sygdom i knogler, led og muskler. Et tegn på, at kroppen er slidt.

Stormænd: Rige mænd med meget jord og ofte ledere i landsbyerne.

Tandstikker: En spids pind til at rense tænder med. I vikingetiden også lavet af ben eller horn.

Torden: Når det lyner, kalder man braget for torden. Torden har fået sit navn efter guden Tor.

Ædel: At være storsindet og have en høj moral. Kan også bruges om smykkesten, altså ædelsten. F.eks. diamanter.

Skoletjenesten Vikingskibsmuseet 2006

Tekst, billeder og redaktion:

Marie Krogh-Nielsen og
Kristian Helmersen

Grafik/layout:

Kristin Wiborg/Skoletjenesten

Udgivet med støtte fra Ministeriet for
Flygtninge, Indvandrere og Integration

VIKINGESKIBS
MUSEET

Skoletjenesten